

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSULINIO STATUTO 2, 8, 9, 15, 16, 17, 20, 23, 25, 26, 27, 28, 31, 33, 35, 36 IR 37 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR STATUTO PAPILDYMO 7¹ IR 7² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSULINIO STATUTO 25 IR 26 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-1869 1 IR 2 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENS TAPATYBĖS KORTELĖS IR PASO ĮSTATYMO NR. XII – 1519 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENS TAPATYBĖS KORTELĖS IR PASO ĮSTATYMO NR. XII-1519 3, 6, 7 IR 8 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-1865 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Artėjant Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės (toliau – Jungtinė Karalystė) išstojimo iš Europos Sąjungos („Brexitas“) datai, išaugo Lietuvos piliečių, kurie kreipiasi į ambasadą Londone dėl asmens tapatybės dokumentų keitimo, skaičius. Tvarkingi ir galiojantys asmens dokumentai bus svarbūs asmenų teisinio statuso po „Brexito“ įtvirtinimui.

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos duomenimis, 2017 m. konsulinės įstaigos išdavė 27,6 tūkst. asmens tapatybės dokumentus, o 2018 m. šis skaičius išaugo iki 32,5 tūkst. Turimi konsulinių įstaigų techniniai ir žmogiškieji ištekliai dažnai neatitinka augančių užsienyje gyvenančių Lietuvos Respublikos piliečių poreikių, todėl konsulinėse įstaigose formuojasi prašymų dėl šių dokumentų išdavimo ar keitimo pateikimo eilės. Ypač sudėtinga situacija yra Jungtinėje Karalystėje. Diplomatinė atstovybė Jungtinėje Karalystėje šiuo metu pajėgi išduoti apie 14 tūkst. asmens tapatybės dokumentų per metus, tačiau asmens tapatybės dokumentų išdavimo poreikis Jungtinėje Karalystėje siekia apie 20 – 23 tūkst. per metus. Po „Brexito“ šis poreikis gali dar padidėti (Jungtinėje Karalystėje nuolat gyvena apie 200 tūkst. Lietuvos Respublikos piliečių, Lietuvos Respublikos pasų galiojimo terminas yra 10 metų (piliečių iki 16 metų – 5 metai), todėl poreikis pasikeisti pasus vidutiniškai per metus siekia apie 20 tūkst.).

Siekiant, kad būtų patenkinti Lietuvos Respublikos piliečių, gyvenančių Jungtinėje Karalystėje, poreikiai, susiję su asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų gavimu ir keitimu, siūloma optimizuoti paso išdavimo ir kitų konsulinių paslaugų organizavimą, leisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu pasitelkti išorės paslaugų teikėjus prašymų išduoti ar pakeisti asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus priėmimui ir techniniam bei administraciniam šio proceso aptarnavimui, atnaujinti nuostatas dėl asmens duomenų apsaugos teisinio reglamentavimo.

Siekiant išvardytų tikslų, siūloma:

- pakeisti Lietuvos Respublikos konsulinio statuto 2, 8, 9, 15, 16, 17, 20, 23, 25, 26, 27, 28, 31, 33, 35, 36 ir 37 straipsnius bei papildyti Konsulinį statutą 7¹ ir 7² straipsniais (toliau – Projektas Nr. 1);
- pakeisti Lietuvos Respublikos konsulinio statuto Nr. XIII-1869 25 ir 26 straipsnių pakeitimo įstatymo 1 ir 2 straipsnius (toliau – Projektas Nr. 2);
- pakeisti Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo Nr. XII – 1519 6 straipsnio pakeitimo įstatymą (toliau – Projektas Nr. 3);
- pakeisti Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo Nr. XII – 1519 3, 6, 7 ir 8 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1865 2 straipsnį (toliau – Projektas Nr. 4) (toliau kartu – ir projektai).

Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra įtraukusi Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo pakeitimą į teisėkūros priemonių, reikalingų pasirengti galimam Jungtinės Karalystės išstojimui iš Europos Sąjungos be susitarimo sąvadą. Atsižvelgiant į tai, kad asmens tapatybės kortelės ir paso išdavimas užsienyje gyvenantiems Lietuvos Respublikos piliečiams yra viena iš atliekamų konsulinių funkcijų, kurios atlikimas yra reglamentuojamas Lietuvos Respublikos konsuliniame statute, sistemiškai vertinant reikalingą teisinį reglamentavimą, kartu su Projektu Nr. 3

ir Projektu Nr. 4 buvo parengti ir su Konsulinio statuto pakeitimu susiję projektai (Projektas Nr. 1 ir Projektas Nr. 2).

Siekiant sustiprinti užsienyje veikiančių Lietuvos Respublikos diplomatinį atstovybių ir konsulinių įstaigų (toliau – konsulinė įstaiga) pajėgumus, Projektu Nr. 1 siūloma patikslinti konsulinio pareigūno sąvoką ir kartu apibrėžti Konsuliniame statute išvažiuojamąsias konsulines misijas, kad prireikus konsulines funkcijas galėtų atlikti ne tik diplomatai, dirbantys konsulinėse įstaigose, bet ir diplomatai, išsiųsti į išvažiuojamąsias konsulines misijas iš Užsienio reikalų ministerijos. Ši priemonė itin svarbi „Brexit“ kontekste – Lietuvos Respublikos ambasados Londone žmogiškieji ištekliai neatitinka smarkiai išaugusio konsulinių misijų poreikio, todėl svarbu skubiai reglamentuoti galimybę Užsienio reikalų ministerijos konsulinius pareigūnus siųsti vykdyti konsulines misijas.

Pažymėtina, kad konsulinių misijų poreikio dydžio nustatymas vykdomas įvertinant preliminarai į konsulinę misiją užsiregistravusių piliečių skaičių, jų pageidaujamų konsulinių paslaugų pobūdį, planuojamus surinkti konsulinius mokesčius ir numatomas konsulinės misijos organizavimo išlaidas.

Be to, Projektu Nr. 1 yra taip pat siekiama nustatyti, kad konsulinės įstaigos, siekdamos įgyvendinti joms pavestas užduotis ir atlikdamos Konsulinio statuto III skyriaus antrame skirsnyje nustatytas konsulines funkcijas, Vyriausybės nustatytais atvejais ir sąlygomis, galėtų bendradarbiauti su išorės paslaugų teikėjais. Priimant Vyriausybės nutarimą būtų siekiama užtikrinti, kad išorės paslaugų teikėjai atitiktų visus saugumo reikalavimus, nustatytus 2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2252/2004 dėl valstybių narių išduodamų pasų ir kelionės dokumentų apsauginių savybių ir biometrikos standartų (OL L 385, 2004 12 29, p.1). Išorės paslaugų teikėjų pasirinkimo tvarką nustatytų Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministras. Konsulinių įstaigų bendradarbiavimas su išorės paslaugų teikėjais yra vis plačiau sėkmingai taikoma praktika Europos Sąjungos valstybėse. Pavyzdžiui, Nyderlandai jau nuo 2016 m. vykdo bandomuosius projektus Jungtinėje Karalystėje.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Užsienio reikalų ministerijos Konsulinio departamento direktorius Giedrius Kazakevičius (tel. 8 706 5 2607), Konsulinės teisės ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo skyriaus vedėjas Marius Juška (tel. 8 706 5 2893), antroji sekretorė Sonata Lapinskiene (tel. 8 706 5 2648, el. p. sonata.lapinskiene@urm.lt) ir antroji sekretorė Jolanta Samuolytė (tel. 8 706 5 2842, el. p. jolanta.samuolyte@urm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Dėl Konsulinio statuto teisinio reglamentavimo:

Šiuo metu Konsulinio statuto 2 straipsnio 1 dalyje konsulinio pareigūno sąvoka apibrėžiama nurodant, kad konsulinis pareigūnas yra diplomatinėje atstovybėje ar konsulinėje įstaigoje dirbantis Lietuvos Respublikos diplomatas, kuriam pavesta atlikti konsulines funkcijas, taip pat garbės konsulinis pareigūnas. Konsulinio pareigūno sąvoka yra pernelyg susiaurinta ir riboja galimybes Užsienio reikalų ministerijos diplomatams veikti kaip konsuliniais pareigūnams Užsienio reikalų ministerijos organizuojamose išvažiuojamosiose konsulinėse misijose.

Galiojantis Konsulinis statutas nesuteikia konsulinėms įstaigoms galimybių bendradarbiauti su išorės paslaugų teikėjais įgyvendinant konsulinėms įstaigoms pavestas užduotis, nustatytas Konsulinio statuto III skyriaus antrajame skirsnyje. Bendradarbiavimas su išorės paslaugų teikėjais vizų išdavimo srityje yra reglamentuotas 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksą), nuostatomis ir įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 21 straipsnio nuostatose.

Kaip minėta anksčiau, šiuo metu Konsuliniame statute nustatytas teisinis reglamentavimas neapima išorės paslaugų teikėjų bendradarbiavimo su konsuline įstaiga ir tai nesudaro galimybės didinti konsulinių paslaugų prieinamumą Lietuvos Respublikos piliečiams, gyvenantiems užsienyje. Konsuliniame statute taip pat nėra reglamentuotos Užsienio reikalų ministerijos galimybės vykdyti išvažiuojamąsias konsulines misijas į užsienio valstybes ar jų dalis, kuriose nėra reziduojančių Lietuvos Respublikos diplomatinį atstovybių ar konsulinių įstaigų ir galimybės konsulines funkcijas atlikti ne konsulinių įstaigų patalpose.

Šiuo metu Konsulinio statuto 8 straipsnio 1 dalyje nustatytas asmens duomenų tvarkymas, remiantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, – nepakankamas, nes įsigaliojus 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrajam duomenų apsaugos reglamentui) (OL 2016 L 119, p. 1) pasikeitė šios srities tiesinis reglamentavimas.

Galiojančio Konsulinio statuto 25 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta, kad tik konsulinis pareigūnas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro nustatyta tvarka gali priimti Lietuvos Respublikos piliečių prašymus ir kitus reikalingus dokumentus dėl paso ar asmens tapatybės kortelės išdavimo ar keitimo. Ši nuostata riboja galimybes didinti konsulinių įstaigų pajėgumus priimant piliečių prašymus ir įpareigoja konsulinį pareigūną vykdyti visą paso ar asmens tapatybės kortelės išdavimo procesą nuo pradžios iki pabaigos, tuo tarpu dalį šių funkcijų, neapimant paties sprendimo priėmimo teisės, galėtų atlikti Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos įgaliotas darbuotojas.

Be to, Konsulinio statuto 25 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad konsulinis pareigūnas gali priimti sprendimą išduoti (pakeisti) pasą ar asmens tapatybės kortelę tik jeigu prašyme išduoti (pakeisti) pasą ar asmens tapatybės kortelę nurodyti piliečio duomenys, kurie įrašomi į pasą ar asmens tapatybės kortelę, sutampa su duomenimis, esančiais Lietuvos Respublikos gyventojų registro duomenų bazėje, ir abejonių dėl piliečio duomenų ir tapatybės nekyla. Tuo tarpu kilus abejonių tokie prašymai turi būti siunčiami migracijos įstaigoms sprendimui priimti.

Dėl Asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo teisinio reglamentavimo:

Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad užsienio valstybėje gyvenantis pilietis dokumentus dėl asmens tapatybės kortelės ar paso išdavimo ar keitimo turi asmeniškai pateikti Lietuvos Respublikos konsulinei įstaigai. Ši nuostata riboja galimybes pateikti dokumentus ne konsulinėje įstaigoje, t. y. dokumentai negali būti pateikti išvažiuojamųjų konsulinių misijų metu, jei jos vyksta ne garbės konsulinio pareigūno vadovaujamoje konsulinėje įstaigoje, taip pat dokumentai negali būti priimami išorės paslaugų teikėjo patalpose.

Šiuo metu Asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo 6 straipsnio 9 dalis ir 10 dalys nustato, kad užsienio valstybėje gyvenančiam piliečiui jo pageidavimu ir lėšomis Lietuvos Respublikos konsulinė įstaiga naują asmens tapatybės kortelę ar naują pasą gali išsiųsti registruotąja pašto siunta ar kitu saugiu būdu. Toks reglamentavimas perdėtai apriboja konsulinės įstaigos dokumentų išsiuntimo būdą, nes nenumato galimybės konsulinei įstaigai pačiai pasirinkti dokumento išsiuntimo būdo, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės specifiką ir joje veikiančių ūkio subjektų siūlomų paslaugų spektrą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Dėl Konsulinio statuto teisinio reguliavimo:

Konsulinio statuto 2 straipsnio 1 dalyje siūloma patikslinti konsulinio pareigūno sąvoką, nustatant, kad visi diplomatai, o ne tik dirbantys konsulinėse įstaigose, jei jiems pavesta atlikti

konsulines funkcijas, būtų laikomi konsuliniais pareigūnais. Susidarius sudėtingai situacijai, staiga išaugus konsulinių paslaugų poreikiui ar esant krizinei situacijai, ypač tose teritorijose, kuriose nėra konsulinių įstaigų, būtų sudaroma galimybė siųsti diplomatus iš Užsienio reikalų ministerijos. Atitinkamai Projekte Nr. 1 siūloma tikslinti ir Konsulinio statuto 9 straipsnio 1 punktą.

Projekte Nr. 1 siūloma papildyti Konsulinį statutą nauju 7¹ straipsniu ir įtvirtinti galimybę atliekant tam tikras konsulines funkcijas, nustatytas Konsulinio statuto III skyriaus antrajame skirsnyje, Vyriausybės nustatytais atvejais ir sąlygomis, sudaryti galimybes konsulinėms įstaigoms bendradarbiauti su išorės paslaugų teikėjais. Šiame straipsnyje taip pat nustatoma, kad jeigu bendradarbiavimo su išorės paslaugų teikėju nereglamentuoja kiti įstatymai ir Europos Sąjungos teisės aktai, su išorės paslaugų teikėju bendradarbiaujama Vyriausybės nustatytais atvejais ir sąlygomis. Šiais atvejais išorės paslaugų teikėjas pasirenkamas užsienio reikalų ministro nustatyta tvarka.

Šiuo metu 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas) (OL 2009 L 243, p. 1), 43 straipsnyje yra apibrėžtas bendradarbiavimas su išorės paslaugų teikėjais vizų išdavimo srityje. Vizų kodekse numatyta, kad išorės paslaugų teikėjui gali būti patikėtas vienos ar kelių iš toliau išvardytų užduočių vykdymas: a) teikti bendrą informaciją apie vizų išdavimo reikalavimus ir prašymo formas; b) informuoti prašymą išduoti vizą pateikiantį asmenį apie reikalaujamus patvirtinamuosius dokumentus, remiantis kontroliniu sąrašu; c) rinkti duomenis ir priimti prašymus (įskaitant biometrinių identifikatorių rinkimą) ir perduoti prašymą konsulatui; d) rinkti vizos mokestį; e) tvarkyti asmens atvykimo į konsulatą arba išorės paslaugų teikėjo patalpas tvarkaraštį; f) paimti iš konsulato kelionės dokumentus, įskaitant pranešimą apie atsisakymą išduoti vizą, jei taikoma, ir grąžinti juos prašymą išduoti vizą pateikusiam asmeniui.

Vizų kodekso 17 straipsnis taip pat nustato, kad išorės paslaugų teikėjas gali imti papildomą aptarnavimo mokestį. Aptarnavimo mokestis yra proporcingas išlaidoms, kurių išorės paslaugų teikėjas turėjo vykdydamas vieną ar daugiau užduočių. Šiuo metu pagal šią Vizų kodekso nuostatą Lietuva bendradarbiauja su išorės paslaugų teikėjais nuo 2013 m. ir per juos šiuo metu priimama apie 60 proc. visų vizų paraiškų. Su išorės paslaugų teikėjais yra bendradarbiaujama Armėnijoje, Azerbaidžane, Baltarusijoje, Gruzijoje, Kinijoje, Kazachstane, Rusijoje, Turkijoje ir Ukrainoje. Nuo 2018 m., vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, buvo pradėta bendradarbiauti su išorės paslaugų teikėjais ir priimant paraiškas nacionalinėms vizoms gauti Ukrainoje. Šiuo metu vyksta nauja išorės paslaugų teikėjo atranka teikti paslaugas priimant paraiškas tiek Šengeno, tiek nacionalinėms vizoms ne tik užsienio valstybėse, kuriose yra Lietuvos konsulinės įstaigos, bet ir tose valstybėse, kur Lietuva tokių įstaigų neturi. Projekto Nr. 1 naujame 7¹ straipsnyje taip pat siūloma nustatyti, kad su išorės paslaugų teikėjais būtų bendradarbiaujama tik Vyriausybės nustatytais atvejais ir sąlygomis. Tai reiškia, kad susiklosčius tam tikrai situacijai, kai būtina per trumpą laiką suteikti daug konsulinių paslaugų, Vyriausybė galės nuspręsti, kokiose valstybėse, kokioms paslaugoms ir kuriam laikotarpiui bus leidžiama bendradarbiauti su išorės paslaugų teikėjais.

Atsižvelgiant į susidariusią situaciją dėl „Brexit“ ir, jei būtų pritarta Projekto Nr. 1 7¹ straipsnio nuostatomis, Vyriausybės nutarimu galėtų būti sudarytos sąlygos bendradarbiauti su išorės paslaugų teikėjais Jungtinėje Karalystėje priimant Lietuvos Respublikos piliečių prašymus ir kitus reikalingus dokumentus dėl paso ar asmens tapatybės kortelės išdavimo ar keitimo artimiausiam penkerių (ar trejų) metų laikotarpiui. Išorės paslaugų teikėjai galėtų atlikti su dokumentų priėmimu susijusias funkcijas, išskyrus biometrinių identifikatorių nuėmimą. Šią funkciją atliktų išorės paslaugų teikėjo patalpose dirbantys diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos įgalioti darbuotojai, kaip tai numatyta Tarybos reglamento (EB) Nr. 2252/2004 1 a straipsnio 1 dalyje, nustatant, kad biometrinius identifikatorius renka už pasų ir kelionės dokumentų išdavimą atsakingų nacionalinių valdžios institucijų kvalifikuoti ir tinkamai įgalioti darbuotojai.

Projekto Nr. 1 naujame Konsulinio statuto 7² straipsnyje siūloma įstatymo lygiu reglamentuoti išvažiuojamąsias konsulines misijas. Šiuo metu Užsienio reikalų ministerija, vadovaudamasi egzistuojančiu teisiniu reglamentavimu, per konsulines įstaigas organizuoja konsulines misijas.

Tokios misijos vykdomos nuo 2009 metų. Pirmaisiais metais misijos buvo rengiamos tik į Australiją. 2016 metais buvo surengtos 38 misijos ir aptarnauti 2 676 asmenys, atlikta 3 839 konsulinių veiksmų, 2017 m. atitinkamai – 38 misijos, aptarnauti – 2 822 asmenys, atlikti – 4 005 veiksmas, o 2018 metais – 34 misijos, aptarnauti – 3 194 asmenys ir atliktas 4 171 veiksmas. Tačiau pažymėtina, kad pagal dabartinį teisinį reglamentavimą Lietuvos Respublikos ambasada Japonijoje organizuoja išvažiuojamąsias konsulines misijas Australijoje, Naujoje Zelandijoje ir Singapūre, o ambasada Ispanijoje – Argentinoje ir Urugvajuje. Įtvirtinus su išvažiuojamosiomis konsulinėmis misijomis susijusį teisinį reglamentavimą, įstatyme atsirastų galimybė rengti tokias išvažiuojamąsias konsulines misijas iš Vilniaus, siunčiant Užsienio reikalų ministerijos diplomatus atlikti konsulinių funkcijų į tas valstybes, kuriose nėra konsulinių įstaigų. Taip pat šį instrumentą būtų galima pritaikyti konsulinių krizių atveju, sukuriant aiškų teisinį reglamentavimą. Kartu siūloma nustatyti, kad išvažiuojamųjų konsulinių misijų planavimo, koordinavimo, organizavimo, vykdymo ir išlaidų apmokėjimo tvarką nustatys užsienio reikalų ministras.

Projekte Nr. 1 siūloma patikslinti Konsulinio statuto 8 straipsnio 1 dalį ir nustatyti, kad asmens duomenys yra tvarkomi taip pat vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrojo duomenų apsaugos reglamentu) (OL 2016 L 119, p. 1) ir kitais teisės aktais.

Projekto Nr. 1 ir Projekto Nr. 2 Konsulinio statuto 25 straipsnio 2 dalyje siūloma aiškiai atskirti, kas priima Lietuvos Respublikos piliečių prašymus ir kitus reikalingus dokumentus dėl paso ar asmens tapatybės kortelės išdavimo ar keitimo ir kas išduoda arba keičia pasą ar asmens tapatybės kortelę. Siūloma nustatyti, kad dokumentus gali priimti tiek konsulinis pareigūnas, tiek konsulinės įstaigos ar diplomatinės atstovybės įgaliotas darbuotojas. Projektuose vartojama Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybių ar konsulinių įstaigų įgaliotų darbuotojų sąvoka atitinka 1963 m. Vienos konvencijoje dėl konsulinių santykių 1 straipsnio 1 dalies (e) punkte įtvirtintą konsulinio darbuotojo sąvoką („konsulinis darbuotojas“ yra bet kuris asmuo, konsulinėje įstaigoje atliekantis administracinį ar techninį darbą). Kartu nustatoma, kad jie turi būti įgalioti atlikti veiksmus, susijusius su asmens tapatybės kortelių ir pasų keitimu. Įgaliojimo aspektas šiuo atveju yra svarbus, atsižvelgiant į darbuotojams nustatytus reikalavimus Tarybos reglamento (EB) Nr. 2252/2004 1 a straipsnio 1 dalyje.

Taip pat siūloma nustatyti, kad jei prašyme išduoti (pakeisti) pasą ar asmens tapatybės kortelę nurodyti piliečio duomenys, kurie įrašomi į pasą ar asmens tapatybės kortelę, nesutampa su duomenimis, esančiais Lietuvos Respublikos gyventojų registro duomenų bazėje, ar yra abejonių dėl piliečio duomenų ar tapatybės, konsuliniai pareigūnai neperduotų piliečių prašymų teritorinei policijos įstaigai (po 2019 m. liepos 1 d. – Migracijos departamentui), o patys priimtų sprendimą po konsultacijos su teritorine policijos įstaiga (po 2019 m. liepos 1 d. – su Migracijos departamentu). Šiuo metu tokie prašymai siunčiami diplomatinio pašto, tai sukuria papildomą administracinę naštą ir reikalauja daug daugiau laiko sąnaudų. Įsigaliojus naujam tiesiniam reglamentavimui, ženkliai sutrumpėtų paslaugos suteikimo laikas ir būtų sumažinta administracinė našta.

Projekto Nr. 1 Konsulinio statuto 15, 16, 17, 20, 23, 26, 27, 28, 31, 33, 35, 36 ir 37 straipsniuose siūloma nustatyti, kad techninę ir administracinę konsulinių funkcijų dalį galėtų atlikti ne tik konsulinis pareigūnas, bet ir diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos įgaliotas darbuotojas. Tai leistų žymiai lanksčiau organizuoti konsulinių įstaigų darbą, perskirstyti išteklius ir sutelkti juos tose srityse, kur konkrečiu laikotarpiu jų labiausiai reikia.

Dėl Asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo teisinio reguliavimo:

Projekto Nr. 3 ir Projekto Nr. 4 Asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, kad kai konsulinės paslaugos atliekamos ne konsulinės įstaigos patalpose, užsienyje gyvenantis Lietuvos Respublikos pilietis dokumentus dėl asmens tapatybės kortelės ar paso išdavimo ar keitimo turi asmeniškai pateikti konsuliniam pareigūnui ar Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos įgaliotam darbuotojui. Minėtas pakeitimas reikalingas

tam, kad su asmens dokumentų keitimu ir išdavimu susiję veiksmai galėtų būti atliekami ne tik konsulinėje įstaigoje (jos patalpose), bet ir kitoje vietoje, - konsulinės išvažiuojamosios misijos metu išsinuomotose patalpose arba išorės paslaugų teikėjų suteiktose patalpose.

Pažymėtina, kad analogiškai kaip Projekte Nr. 1 ir Projekte Nr. 2 šiame pakeitime Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybė ar konsulinė įstaiga įgaliotų darbuotojų sąvoka atitinka 1963 m. Vienos konvencijoje dėl konsulinių santykių įtvirtintą konsulinio darbuotojo sąvoką. Kartu nustatoma, kad jie turi būti įgalioti atlikti veiksmus, susijusius su asmens tapatybės kortelių ir pasų keitimu. Įgaliojimo aspektas šiuo atveju yra svarbus, nes Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2252/2004 numato, kad biometrinius identifikatorius renka už pasų ir kelionės dokumentų išdavimą atsakingų nacionalinių valdžios institucijų kvalifikuoti ir tinkamai įgalioti darbuotojai. Taip pat pažymėtina, kad asmens tapatybės kortelės ir pasai bus išduodami ir keičiami Konsulinio statuto nustatytais sąlygomis, t. y. diplomatinė atstovybė ar konsulinė įstaiga įgalioti darbuotojai patys negalės priimti sprendimo dėl dokumentų išdavimo, nes siūlomose Konsulinio statuto pataisose yra aiškiai atskiriamas dokumentų priėmimas nuo sprendimo priėmimo, numatant, kad sprendimą priims tik konsulinis pareigūnas.

Projekto Nr. 3 ir Projekto Nr. 4 Asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo 6 straipsnio 9 ir 10 dalyje siūloma nustatyti, kad užsienio valstybėje gyvenančiam piliečiui jo pageidavimu ir lėšomis Lietuvos Respublikos konsulinė įstaiga naują asmens tapatybės kortelę ar naują pasą gali išsiųsti konsulinės įstaigos pasirinktu saugiu būdu. Šiuo metu nustatyta, kad asmens tapatybę patvirtinantis dokumentas gali būti išsiųstas registruotąja pašto siunta ar kitu saugiu būdu. Pažymėtina, kad ne visose valstybėse pašto tarnyba yra patikima ir teikia tinkamas paslaugas. Taip pat nėra aišku, kas nustato, koks siuntimo būdas yra saugus. Pakeitus teisinį reguliavimą piliečiui išliks pasirinkimas atvykti į konsulinę įstaigą ar naudotis konsulinės įstaigos pasiūlytu siuntimo būdu. Šis būdas bus pasirinktas, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės specifiką ir joje veikiančių ūkio subjektų siūlomų paslaugų spektrą. Detaliau šie klausimai bus reglamentuoti įstatymo įgyvendinamajame teisės akte. Taip pat pažymėtina, kad atsižvelgiant į šalies specifiką, konsulinės įstaigos galės nustatyti, kad asmens dokumentai siunčiami ir registruotąja pašto siunta.

5. Galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai Įstatymai nedarys įtakos kriminogeninei situacijai ar korupcijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai Įstatymų įgyvendinimas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Projektus Nr. 1 – 4, nereikės priimti naujų, keisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų.

9. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Naujų sąvokų nepateikiama.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymams įgyvendinti reikės priimti Vyriausybės nutarimą dėl bendradarbiavimo su išorės paslaugų teikėjais, keisti Asmens tapatybės kortelės ir paso išdavimo, keitimo, paskelbimo negaliojančiais ir naikinimo tvarkos aprašą, patvirtintą vidaus reikalų ir užsienio reikalų ministrų. Užsienio reikalų ministras patvirtins tvarką dėl išorės paslaugų teikėjų pasirinkimo ir išvažiuojamųjų konsulinių misijų. Įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai turės būti priimti iki 2019 m. balandžio 30 d.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įgyvendinant Įstatymų projektais siūlomas nuostatas, papildomų lėšų nereikės.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymų projektus, specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Projekto Nr. 1 ir Nr. 2 žodžiai yra „diplomatai“, „įgaliotas konsulinės įstaigos darbuotojas“, „konsulinės įstaigos bendradarbiavimas su išorės paslaugų teikėjais“, „konsulinės misijos“, Projekto Nr. 3 ir 4 – „konsuliniai pareigūnai“, „diplomatinių atstovybių ar konsulinių įstaigų įgalioti darbuotojai“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Užsienio reikalų ministras

Linas Linkevičius